№ 44 ۸ اوکته‌بر. ۱۹۰۶ سنه. یکشنبه. ۳ رمضان. ۱۳۲۴ سنه. ۴۴ نچی.

ГАЗЕТА
„Юлдузъ“
Цѣна 3 руб. на годъ.
Редакція и Контора:
Казань, номера «Сарай» № 9.
АДРЕСЪ:
Казань, редакція „ЮЛДУЗЪ“
Russie, Kazan, redaction
„Julduz“,
Плата за объявленія:
(25) и (15) коп.

یولدز

گازیته‌نك بهاسی:
برسنه‌اوچون (۳) صوم، آلتی آی
اوچون (۲) صوم، اوچ آی
اوچون (۱) صومدر.
اداره‌سی پچن بازارنده (سرای)
مسافرخانه‌سنده ۹ نچی نومرده‌در.
محررینی هرکون کوندز ساعت
(۱۱) ده اداره‌ده کورمك ممکندر.
محرر وناشری:
احمد هادی مقصودی.

تکراری موجب اولمایان مقاله‌لر ممنونیت ایله قبول ایدلورلر. درج ایدلمه‌ین مقاله‌لر حقنده جواب ویرلمز واشتکا قبول ایدلمز.

برنسخه‌سی (۵) تیینلر. هفته‌ده اوچ مرتبه چغاچق ادبی، فنی، معاشی وسیاسی جریده‌ء ترکیه‌در. اون نسخه‌سی (۳۰) تیینلر.

اداره‌لردن

یولدز وآزاد خلق محرر وناشرلری برگه‌له‌شوب ایکی گازیته اورنینه یولدز اسمی ایله بر گازیته تحریر ونشر قیلونی مناسب کوردك. بزنك بو اتفاقمزدن مشتریلرمز اوچون ضرر دگل بلکه منفعت کیله‌چکدر. چونکه بوندن صوگره یولدز مشتریلریده آزاد خلق مشتریلریده بر گازیته ییرینه هر هفته‌ده اوچ نسخه یولدز اوقویاچقلردر. لکن یالگغا مشتریلر اوچون بوندن صوگره یولدزنك یللق بهاسی ٤ صوم اولاچقدر. ۱۹۰۷ نچی سنه اوچون حاضردن آقچه یوللاغان کیمسه‌لرگه نویابر باشندن باشلاب گازیته بوش یوللاناچقدر.

محرر وناشر: احمد هادی مقصودی.
سرکاتب ومدیر: علی اصغر کمال الدینف.

۱۹۰۶ سنه ۱ نچی اوکتابرده آچولدی
صباح کتبخانه‌سی
قزانده پچان بازارنده „بلغار“ نومرلری یورطنده
کتبخانه‌مزده صاتولمقده اولان کتابلر:

رهبر صبیان برنچی قسم ۱۰ تین
رهبر صبیان ایکنچی قسم ۲۰ تین
رهبر صبیان اوچنچی قسم ۲۵ تین

پوچطه مصارفی آلوچیدن.
کتابچیلرغه بیوك اکرام!

مفصل اسامی کتب، هرکمگه بلا بدل یباریلور.
تیلیگرام وخط ایچون آدرس: Казань, книгоиздательство „Сабахъ“

سیرك = آت اویونی

ایتالیه سیرکی، ایرمیتاژ باقچه‌سنده سرای پادشاهی اویونچیلرندن «نونی بیدینی» اداره‌سنده بوکون (۸) نچی اوکته‌برده یکشنبه کون آچلوب، برنچی اویونی تماشاغه قویلاچقدر. بو اویون اوچ الوغ بولکه بولنوب هر بولکنده مشهور اویونچیلر تورلی عجیب اویونلر کورسه‌ته‌چکلر.

اویونلرنك تفصیلاتی اعلانلرده هم پروگراملرده یازلمشدر. بوگون برنچی اویونی کیچ ساعت سیکز یارمده باشلانور.

باش مدیر: ن. بیدینی.
وکیل اداره: پ. ن. دورنوف.

۸ اوکته‌بر، شهر قزان

کوز باشلانغاندن بیرلی روسیه‌ده ظاهرا بر آزغنه طنچلاغان کبی اولدی. سیدلیس واقعه‌سندن بیرلی الوغ طالاولر یوق. وارشاوده کشی اولترلمی قالغان کونلرده بولدی. آوللرده بیر نزاعسی‌ده آزغنه باصلوب طورا. گازیته‌لرده طنچسز خبرلر آزایدی. دوما بوتونله‌ی اونوتلدی. ظاهر شویله. اما باطن وحقیقت نیچك ایکان؟

بعض گازیته‌لر: «روسیه خلقی حاضرده اوکلاشدی بوغـای» دیلر. بعضلر ایسه بالعکس: «خلقنك فکری تمام صوللانوب بیتدی. فقط صولاغای قولنی کوته‌رونك وقتینی‌غنه کوته‌لر» دیلر. بعضلر «حاضر حکومت قوّتنی آلدی. اوزینك طرفدارینی کوبه‌یتدی» دییوب یازالر. بعضلر ایسه: «زور فتنه‌لر کوب بولماسه‌ده، واق‌چوالولر همان آرتوب طورا. بیروکراتیه اوطدراچق» دییوب اویلیلر.

اول آراده کادیتلر اجتماعی ایمانا توله‌و وصالدات‌بیرو خصوصنده‌تورلی فکرلر سویلی.

بربرینه خلاف اولان بوسوزلرنك قایوسینه اشانمق کیره‌ك؟ بونلرنك قایوسی حق، قایوسی یالغان؟ ـ بونلرنك علی الاطلاق برسی‌ده حق توگلدر. لکن هر برنده حق‌ده باطل‌ده قاتشدر. قسقه بر عباره کیره‌ك اولسه، بو حالنی «روسیه‌ده حکومت‌ده، خلق‌ده، فکرلرده چوالغانلر» دییوب تعبیر قیلمق ممکندر. لکن تعبیرده اش توگل. بو چوالچق مسئله‌نی حل قیلمق کیره‌ك. حلی ایسه، اکثرگه غلبه‌نی نزاعسز ویرمکدر. چوالوچی وچوالتوچیلر آراسنده اکثر ـ خلق‌در. دولت ومملکت تدبیرینی اکثر اولان خلقنك اوزینه طابشرلسه، اول خلق‌ده‌وکیللرنك اکثرینك قرارینه تابع ومطیع اولسه، چوالو ونزاع بته‌چکدر.

اما خلق وکیللری آراسنده تورلی فکر ومسلکلرنك قایسی طرفی غالب اولور؟ آنسی قاراگغیدر. قایسی طرف غالب اولسه‌ده، موقتا انتظام عالم اوچون شول طرفنك حکمینه تابع بولوب طورمق لازمدر. چونکه وکیللرنك مجتمعی اولان پارلامینت (دوما) دائمی بر دیوان توگلدر. اوچ بیش سنه صاین آلماشنه‌چقدر. برسنده بر طرف غالب بولوب طورسه‌ده، ایکنچی اوچنچیلرنده باشقه طرفلر غالب بولاچقدر. هر نه ایسه غالبیت حق وحقانیت طرفینه طابا باراچقدر. قای زمان بولسه‌ده، حق باطلغه غالب اولاچقدر. مسئله تیزدن اوشبو روشچه حل قیلنسه، چوالوغه‌ده اولترشو، قرلشوغه‌ده طالاو طالانوغه‌ده احتیاج قالمیدر. عقللی پارتیه‌لرنك هر بری اوشبونی تله‌وده متفقدرلر.

بیسمارك پالیتیکه‌سی.

گیرمانیه‌ده قرق یلدن زیاده دولت وحکومت لوازملرنده اولوب عمر کیچرگان مشهور بیسمارك اوّلدن بیرلی گازیته اوقوب کیلوچیلرگه بیك معلومدر. بو کشی (۱۸۹۰) نچی سنه‌لرگه قدر گیرمانیه‌ده سیاست وزیری (کانسلیر) بولوب طورمش ایدی.

اوشبو زمانغه قدر اوتوز یل مقداری بوتون یاوروپا پولیتیکه‌سینی اوشبو کشی ئه‌یله‌ندرمشدر. گیرمانیه‌نك زورایووینه وقوّتله‌نووینه‌ده اوشبو کشی سبب اولمشدر.

زماننده بو آدم سیاستده برنچی آدم حساب قیلنمشدر.

گیرمانیه‌نك ایمپیراتوری قارت ڤیلگیلمنی بو وزیر اوز قولنده طوتمشدر:

اگرده بر مسئله خصوصنده ایکی آرالرنده نزاع چقسه، بیسمارك آتستاوکه صوری ایکان. شول ساعت قارت ڤیلگیلم آنك توشوندن قورقوب فکرینی قبول ایته ایکان.

بر زمان (۱۸۸۸) نچی سنه‌ده گیرمانیه‌نك حاضرگی ایمپیراتوری ایکنچی ڤیلگیلم پادشاه اولدی. اول وقت همان بیسمارك بیك نفوذ واعتبارده ایدی (۱۸۹۰) نچی سنه‌ده کینه‌تدن‌گنه بیسمارك اوز اختیاری ایله اورنندن توشدی.

بر حالگه هرکم تعجب ایتدی. ایمپیراتوردن آتستافکه صوراوینك سببی ینه ایکی آراده اختلاف بولودن بولدی، بر مسئله خصوصنده بیسمارك بر پالیتیکه‌گه ایکنچی ڤیلگیلمنی تکلیف قیلمش. ڤیلگیلم قبول ایتمه‌مش. گویا یالندرمق مقصودی ایله بیسمارك ایمپیراتورغه عریضه بیروب آتستافکه صورامش.

ایمپیراتور خیرلی بولسون دییوب بیسمارکنك آتستافکه‌سینی قبول ایتمش. شول روشچه پالیتیکه‌سی ایله بوتون دنیا حکومتلرینی آلداغان بیسمارك کچکنه‌گنه بر اشده اوزی آلدانمش.

(۱٦) سنه مقدم اوشبو واقعه‌نی هر بر گازیته یازدی. امّا اول وقت بو ایکی سیاسینك آراسنده قایسی مسئله خصوصنده نزاع چققانی معلوم اولمادی. بونی حاضرگنه سیزدیلر: نزاع روسیه حقنده چققان ایمش! بیسمارك: «روسیه ایله دوستلانغان بولوب آنی بر آز خفتله‌ندریك. افستریه ایله دوستلقنی طاشلیق: یوقسه، روسیه فرانسیه ایله دوستلاناچق» دیمش.

ڤیلگیلم قبول ایتمه‌مش: «یوق. روسیه ایله صوغشسه‌ق، صوغشورمز. حاضرده بزگه آفستریه‌نی طاشلارغه یارامی بز دوستلانسه‌ق، روسیه بلغاریه‌نی اوزینه قاراتاچق. ترکیه ایله ینه صوغشاچق» دیمش.

هم واقعا روسیه‌ده اول یللرده اوشبو فرضلر اولمش.

اوشبو نزاع اوستنده سوز منی ایته‌م دییوب بیچاره بیسمارك وزیرلگندن آیرلمشدر.

بو واقعه‌دن صوگره اوپکه‌له‌ب بیسمارك اولگانچی ییدی سیگز یل پالیتیکه عالمینی بوتونله‌ی طاشلادی.

پالیتیکه‌سی ایله تورلی صوغشلرغه سبب اولوب سیکسان مڭ قدر کشینك اجلینه وسیکسان مڭ خاتوننك طول قالووینه واحتمال سیکسان مڭدن زیاده بالانك یتیم قالووینه

سبب بولغانینه اوکنوب عمرینی (فریدریخ سرو) شهرنده اوتکاردی.

ڤیلگیلمنك بو سری حاضر بو کونلرده گنه معلوم بولدی. بیسمارك اورنینه کانسلیر بولغان (هوهینلوئه) نك خاطر دفترنده اوشبو واقعه یازلمش ایکان، آنك اوغلی تفصیلاتی ایله بونی گازیته‌لرگه یازدی.

گیرمانیه ایمپیراتوری بو سرنك معلوم بولووینه بیك آچولانمش.

چونکه بو سنه‌لرده بیسمارك پالیتیکه‌سی بوینچه دوسلانغان بولوب روسیه‌نی خفتله‌ندرمش ایدی. یاپونیه ایله صوغشنك اوزاقغه صوزولوی اوشبونك ثمره‌سی اولدی.

بو کونلرده ڤیلگیلم ینه دوستلانورغه طورا ایکان، سر معلوم بولو اشنی بوزمش. لکن حاضرده روسیه حکومتی بیك صالماقلاندی. نی قدر دوستلانسه‌ده بیك تیز ییگله‌یمس. حریتلرنی‌ده بیك صالماقلق ایله بیره‌در.

مصرده ملت مجلسی (دوما)

مصر خلقی حاضرده اوز مملکتلرینی ادارهٔ مشروطه نظامی بوینچه اداره قیلونی دعوا قیلا باشلادیلر. بو فکرنی ایڭ الك قوزغاتوچی (اللواء) اسملی جریده‌نڭ محرری مصطفی کامل پاشا جنابلریدر. بو پاشا اوشبو فکرینی اوّلده جریده‌سینه کوب یازدی. مصر خلقینڭ گازیته اوقی طورغانلرینه کانستیتوتسیه‌نڭ فائده‌سینی تمام آڭلاتدی. آندن صوڭره سیاحتکه چغوب لوندون وپاریژگه باردی. لوندونده برنیچه مرتبه سیاسی مجلس یاصاب ادارهٔ مشروطه‌نڭ مصر اوچون‌ده آنگلیه اوچون‌ده فائده‌لی اولاچغینی بیك آچق اثبات قیلدی.

لکن آنگلیه مصرده بو فکر قوزغالودن بیك شبهه‌لندی. مقطم کبی آنگلیه طرفنده‌غی عربی گازیته‌لر بوڭا بیك قارشی یازدیلر. بزنڭ روسیه‌نڭ قارا پارتیه‌لرینڭ گازیته‌لری کبی معناسز دلیللر ایله مصر اهالیسینی کانستیتوتسیه‌دن قورقتدیلر. اسلام گازیته‌لری بو خصوصده بیك قاتی غیرت کورسه‌تدیلر.

تورلی آگیتاتسیه‌لر ایله مصر مسلمانلرینی کانستیتوتسیه کیرگلگینه تمام اشاندردیلر.

مصرده (مجلس شورا) و (جمعیت عمومیه) اسملرنده ایکی دیوان واردر. لکن بونلر روسیه‌نڭ سینات محکمه‌سی ایله گ صوڤیت دیوانی کبی تعیین قیلنوب قویلغان کشیلردن گنه مرکبدرلر. دوما کبی بوتون مملکتدن صایلانمش دیپوتاتلری مجلسی توگلدر.

طرانسڤاآلده بورلرنڭ‌ده ملت مجلسلری وار ایدی. شول مجلسنڭ اجتهادی سایه‌سنده ایری خاتونی بالاسی چاغاسی جمعا ایکی یوز مڭ اولان بورلر آنگلیه‌نڭ ایکی یوز مڭ عسکرینی آفریکه‌ده عاجز قیلمش ایدیلر. اون ایکی میلیونلق مصر خلقی‌نڭ بر زمان غیرتلی دوماسی اولسه، آنگلیه اوچون بیك خوفلیدر.

درست حاضرده مصر خلقنده علوم ومعارف بیك آزدر. لکن علم ومعرفت خریستیانغه غنه مخصوص توگلدر. اهل اسلام‌ده قابلیتسز توگلدر. خصوصا مصر خاقنده بو سنه‌لرده هر جهتدن ترقیگه میل وهوس کورینه‌در.

هرنه ایسه، مصرده دوما بولمقلغی آنگلیه اوچون هیچ فائده‌لی توگلدر. شونڭ اوچون آنگلیه اوز اختیاری ایله مصرلیلرغه کانستیتوتسیه ویرمیه‌چکدر. لکن ویرمه‌سه‌ده مصر خلقی بونی آلاچقدر.

«حریت هیچ ویرلمز، لکن آلنور» دیگان سوز انگلیزلرنڭ اوز سوزلریدر. نیندی کیری حکومتلردن‌ده تورلی قسنقیلقلر آراسنده‌ده کانستیتوتسیه آلندیغی کوزمزنڭ آلدنده‌در.

مصرده گازیته‌لرده کامل حریت اولدیغندن مصر خلقینه کانستیتوتسیه فکرینی اوئوتدرو مشکل بولاچقدر.

ایرانده ادارهٔ مشروطه باشلاندی. ترکیه‌ده‌ده بولمی قالماس. مصرده‌ده طرشالر. اسلام مملکتلری‌ده بر زمان یاڤروپا مملکتلری کبی ترقی ایتسه‌لر، نی عجب!

حکومتکه کریتیکه.

حریت خلق پارتیاسینڭ ۳ نچی اجتماعلرنده حاضرگی حکومت حقنده اوشبو فکر قبول ایتلمشدر:

«دومانڭ طاراتلووی، نظاملرنڭ اعتبارینڭ بتووی روسیه‌نی ایسکی اداره‌سینه قایتاردی. خلقنڭ حقوقینه رعایه قیلماو نظاملرنڭ اعتبارینی توشردی. اصطولیپین‌نڭ باش وزیرلگی خلقنڭ حریتینی بتردی. حاضرگی حکومتنڭ صوغش وقتی محکمه‌لری بوتون روسیه‌نی صوغش صحراسینه آوشدردی. حاضرگی اداره کافکازده خلقنڭ اوز آرا صوغشووینه سبب اولدی. سیدلیس شهرنده آرگانیزاتسیه‌لی اولترشلرگه ایرك ویرلدی. داخلی سیاست گروه گروه خلقنی زندانغه حبس ایله چیتکه سوُرودن عبارتدر. اصطولیپین کوب حریتلر وعده قیلدیغی حالده روسیه‌نی ادارهٔ مستقله حالینه کیتردی. حاضرگی قسو ترتیبی ایله آنارخیه‌نی بتروب مملکتنی نظامغه صالو ممکن توگلدر.»

اوشبو قرار نامه گیلسینگفورسدن (نوڤی ڤریمیه) گازیته‌سینه تیلیگرام ایله خبر ویرلمشدر.

گیرمانیه‌ده اش طاشلاو.

۱۹۰۵ نچی سنه‌ده گیرمانیه‌ده (۲۴۴۸) تورلی طائفه اشچیلر اشلرینی طاشلاب زاباستاڤات ایتمشلردر. بو طائفه‌لرنڭ (۴۵) تورلیسی هنوز اشلی باشلاغانلری یوقدر. بو اش طاشلاوده (۴۰۸٬۱۴۵) کشی اشدن طوقتاب جمعا (۱۴،۵۳۶٬۲۳۳) کوننی تعطیل ایتوب اوتکارمشلردر. (۱۹۰۴) نچی سنه‌گه قاراغانده (۱۹۰۵) نچی سنه‌ده تعطیل دورت اولوش آرتق واقع بولمشدر. مذکور سنه‌ده (۲۶۳) بای (لوکائوت) یاصامشلر، یعنی اشچیلرینه آچوایتوب اشلرینی اشله‌تمی طورمشلردر. اوشبو (لوکائوت) سببلی اشچیلرنڭ (۴،۴۴۸،۸۲۰) کونلری خدمتسز وحقسز اوتمشدر.

بو حال مال ایله خدمتنڭ نظام دائره‌سنده کوُره‌شوویدر. اوشبو کوُره‌ش مال خواجه‌لری ایله اشچیلر آراسنده عدالتکه یاقن نظام وقانونلر چغووینه سبب بولادر. حریت تعطیل اوشبو عدالتکه ایرشمك اوچون خلق طرفندن هر مملکتده دعوا قیلنادر. اختلاف امتنڭ رحمت اولمقلغی اوشبونڭ کبی واقعه‌لر اوچوندر.

بلغاریه‌ده معلملر جمعیتی.

بلغاریه‌ده معلملر جمعیتنڭ (۳۵۱۲) اعضاسی باردر. بونلردن (۲۵۰۱) کشی آوللرده وقالغانلری شهرلرده معلملردر. بو جمعیتنڭ (۷۶) شعبه‌سی باردر. قارتایغان وکسبدن عاجز بولغان معلملر اوچون دارالاستراحه‌لری باردر. بو جمعیتکه بلغاریه حکومتی‌ده هر سنه برمقدار آقچه ایله یاردم ایته‌در. جمعیت اوزی‌ده تورلی تدبیرلر ایله کوب آقچه طابادر. اوتکان یلده (۷۱۸) مرتبه عمومی لیکسیه اوقوتوب وادبی مجلسلر ترتیب قیلوب‌ده بیك کوب آقچه جیمشدر. جمعیت طافندن الوغلر اوچون (۱۸۶) دانه کیچکی درس مکتبلری و (۵۸) دانه یکشنبه مکتبلری آچلمشدر. (صازنانیه) اسمنده اوزلرینه مخصوص بر گازیته‌لری باردرکه ایکی مڭ نسخه‌دن زیاده باصلوب طارالمقده‌در. (ب. ڤ.)

اداره.

بزنڭ روسیه‌ده اهل اسلام معلملری اوچون‌ده برجمعیت لازمدر. جمعیتلرگه حریت ویرلدکدن صوڭره بو جمعیت شبهه‌سز تیز میدانغه کیلور. لکن اول حریتنی کوتمیچی برنیچه مباشرلر حاضردن اوك بو اشکه اقدام ومباشرت قیلا باشلاسه‌لر، بیك معقول بولور ایدی چونکه (الخیر لایؤخر).

کشیگه هیچ یاراب بولماس.

حاضرده چغاتورغان گازیته‌لرمزنڭ هیچ برسینده کشیلر چنلاب یاراتوب بتره آلمیلر.

یه اول بیری یارامی، یه بو بیری یارامی شول اشلرنی ایسابلب تمام کشی یاراتورلق ایتوب بر گازیته چغاروفکری باشمه کیلدی. هیچ کمگه‌ده أیتماینچه تیز گنه گوبیرناتور یانینه رخصت آلور اوچون یوگوردم. عریضه یازوب بیردم. اوزمز خبر بیره‌رمز دیدیلر. قایتوب کیتدم. برنیچه هفته‌دن رخصته کیلدی.

رخصت کیلدی کیلوون، امّامین نی قیلورغه‌ده بلماینچه آبدراب قالدم. منم فکرمچه گازیته کونده‌لك بولسه اوزی بیك زورقولده‌ده بولسه، خبری کوب، بهاسی آرزان بولسه، مثلا یلینه ایکیگنه تنکه بولسه خلق بیك یاراتاچق توسلی ایدی. اشلرمده آلغه کیته‌چك، مین اوزم بیك شب برمحررده بولوب آلاچاق، ملتکه بیك کوب خدمتلرده ایته‌چك ایدم. دردم بیك کامل، شادلغمدن صولشلرم بتونلای ایچمه صیمای ایدی. تیز گنه اوزمنڭ عریضه‌مده کورسه‌توب بیرگان مطبعه صاحبی یانینه کیتدم، باروب کرووم ایله اوزمنڭ اش بلمگان برکشی ایکانلکمی تجربه سزلکمی آڭلادم. مطبعه صاحبینه: — مین کونده‌لك زوربر گازیته چغاراچقمن، سزنڭ مطبعه‌ڭزده باصولغان نرسه‌لر بیك گوزل بولغانغه کوره، گازیته منی سزنڭ مطبعه‌ده باصدراچقمن دیدم. منم شول سوزمه قارشی مطبعه صاحبی: «بزنڭ مطبعه‌مزده اش بیك کوب، بویل هر یرده گازیته‌لر چغا باشلادیغندن حرفجیوچیلرمزدن کوبیسی اطرافقه طارالوب بتدیلر، آندای سزایتکانچه کونده‌لك زور بر گازیته‌نی هر کون اولگورته آلورلق بزده حاضر اشچیلر یوق» دیدی. تعجب ایتدم، میندن بوکشی براز قیمت بها آلاسی کیله طورغاندرده شونڭ اوچون ایرکه‌لنگان بولا تورغاندر دیب اویلادم. «مین باشقه‌لر شیکللی گازیته‌دن فائده ایتارمن دیب بو اشکه کرشایمن، منم بارقایغورتقان نرسه‌م فقط ملت، باشقه محررلر کشی یاراتورلق گازیته چغاره آلمایلر، شونلقدن من کشی یاراتورلق ایتوب یازواوچون ملتنی آلغه‌یبه‌رو مقصودی ایله بو اشکه کرشدم. باشقه‌لر شیکللی بهاسندن تورمام، باصابیرگز) دیدم. صوڭره گازیته‌منڭ نی زورلقده بولاچاغینی ویللق بهاسینی صورادی. گازیته منڭ زورلغی پتربورغده نشر ایدله تورغان گازیتلر قدر اولاچاغینی ویللق بهاسی ایکی صوم ایکانلگنی سویله‌گاچ، مطبعه صاحبی بتونله‌ی منم برله سویله‌شمس بولدی، مطبعه‌گه کرگان وقتده استقبال ایتکان آچق چهره‌لرینی تمام بوزدی. برنیچه دقیقه‌نی سکوت برله کیچردك. مین اوزم گازیته چغارواشنده تجربه‌سز بولسه‌م‌ده اشنڭ قایده طابابارغانینی بیك تیزسیزدم. اوزمنڭ فکرمنڭ یاڭلشلقینی آڭلادم. آقچه خدمت بوابرینه گنه بیرله‌دیگان قاعده‌کوز آلدمه کیلدی، پتربورغده چقمقده اولان گازیته‌لرنڭ بهالرینی اویلی باشلادم. اگرده اوچوز بیرو ممکن بولسه، گازیته‌لرینڭ بهالرینی آرزان یاصاماسلر ایدیمی، اوزملتمزنی نی قدر آرتقه کیتکان دیسه‌کده، روسلر بزگه قاراغانده تجربه‌لیره‌کلردر دیکان فکر خاطرمه کیلدی. شول آنده، گازیته‌منی زورقولده ایتودن توبه ایتدم. فقط گازیته‌نڭ زور بولماوی مینی بیك خفالی باشلادی. چونکه مین تمام کشی یاراتورلق گازیته چغارو فکرنده ایدم. بزنڭ خلق اوزی آرزان، اوزی کوب، اوزی بیك مول بولغاننی یاراتا. گازیته‌م کچکنه قولده بولوی ایله قایسی برکشی حاضر کیمستورگه طوتوناچقلر ایدی. یاراتماوچیلر طابولاچق ایدی. شولایده بولسه، بوبرگنه عیب ایدی. «مین باشقه جهتدن خلقغه یاراطدره آلورمن کچکنه بولسه‌ده، چغاریم ئلی» دیدم. سویله‌شمای اوتکارگان ایکی دقیقه‌لك وقتمزده منم باشمدن کیچکان فکرلر اوشبولردر. مطبعه صاحبینڭ فکرندن نیلر کیچکاندر؟ مین اول قدرسینی بله آلمایمن. یه مینی اشدن چقغان جولردیگاندر. یه بتونله‌ی منم مدنیتسز وتجربه سزلکمدن کولگاندر. صوڭره مین زورغنه برصولو آلوب سوزگه کرشدم.

— منم بوقدر زور فارماتده باصدرام دیب ایتکان سوزمدن قورقدڭز آخری. دیدم.

— یوق اول بزدن بولاتورغان اش توگل، منم آندای زور نرسه‌نی باصا آلورلق ماشینه‌مده یوق ...

— صوڭ آندن برآز کچره‌ك بولسه؟

— یوق بولمی ...

— شونڭ یارطیسی قدر بولسه؟

— بولمی، بولمی! غزته‌ڭزنڭ بهاسی سز

خارجی خبرلر.

مصر.

طورسینا تیره‌سنده طابه اسملی صحرا خصوصنده اوتکان یل آنگلیه ایله ترکیه آراسنده بر نزاع چقمش ایدی که تفصیلی یولدزده‌ده یازلمش ایدی. بویبرلرنی سلطان ترکیه‌نکی دیوب دعوا قیلمش ایدی. آنگلیه ایسه: (یوق ترکیه‌نکی توگل مصر نقی) دیمش ایدی. مصر مسلمانلری بو نزاعده ترکیه طرفنده اولدیلر. طابه بزنکی توگل، ترکیه‌نکی دیدیلر. آنگلیه مصریلرغه آغزده آچدرمادی: طابه سزنکی. سز اوزگز بلمیسز دیدی. آنگلیه بوخصوصده ترکیه‌نی بر آز قورقوتمقچی بولوب صوغش کویمه‌لری یوللایاچق اولدی. بو خبر چقغاچ مصر مسلمانلری آراسنده آنگلیه خلافینه حرکت باشلاندی. هر یرده فهملی مسلمانلر خلقنی قوتورتدیلر. مسجدلرده امامل‌رده قوملرینه آنگلیه‌نك اهل اسلامغه دشمانلغینی آڭلاتدیلر. غیرتینی کورسه‌توب بو حرکتنی باصمق اوچون آنگلیه مصر شهرلرنده عسکرلرینی یورته باشلادی.

قاهره ایله اسکندریه آراسنده دانشوای اسملی استانسیه‌ده آفیسرلر کیف وصفا قیلمق اوچون بر مسلمان آولینه باردیلر. آنده خمر اچوب اوز فاحشه‌لری ایله تورلی ادبسزلکلر قیلدیلر. اولغنه یتیمه‌دی بانلرینه مسلمان قزلرینی چاقرا باشلادیلر. اوزوب بارا طورغان بر مسلمه‌گه ادبسز سوزلر ایله قچقردیلر.

مسلمانلر بوحالگه تحمل قیلا آلمادیلر. آفیسرلرنی بیك قاتی قینادیلر. لکن اتفاق ایله هیچ برسینی اولترمه‌ونی شرط قیلدیلر. نی قدر قینالسه‌لرده، هیچ برکشی اولمه‌دی. مگر برسی استانسیه‌غه قاچقانده قویاش حرارتی صوغو سببلی اولدی. بو واقعه‌گه آنگلیه بیك آچولاندی. مسلمانلرغه غیرت وقوّت کورسه‌تمك لازم اولدی. اوزی اولگان بر آفیسر اوچون (۲۱) مسلمان اولترلو وصوغلو ایله جزا قیلندی. آنگلیه‌نك بو غیرتی ثمره‌سز قالمادی: اوشبو واقعه اوچون حاضرده بوتون مصر اهالیسی قوتورادر. یوقلاغان مسلمانلر بارده اویانمشدر. وطن، ملت ودین غیرتلری عموما قوزغالمشدر. بو ثمره مسلمانلر اوچون طاتلی ایسه‌ده، آنگلیه اوچون بیك آچیدر.

آنگلیه.

آنگلیه پارلامینتنده اوّلده اوڭ طرفلی ایسکی فکرلیلر غالب بولا کیلمش ایدی. اورتا فکرلی لیبیراللرده آز صایلانا ایدی. بوسنه بولغان صایلاوده بالعکس اوڭلیلر آزراق لیبیراللر کوبره‌ك صایلاندیلر. بونڭ اوستینه (۲۹) سوسیالیت‌ده دیپوتاتلقغه صایلاندی. حاضرده بزنڭ دوماده‌غی کبی آنگلیه دوماسنه‌ده اهل کسب طائفه‌سی (طرووڤایا گروپپا) واردر. بونلر اتفاق ایله اشچی خلقنڭ فائده‌سینه طرشمقده‌درلر.

لکن آنگلیه‌ده اشچی سایوزلر بو گروپپا حقنده ایکیگه بولنمشلر. بعضلری بونلرنی وکیل قیلادر بعضلری وکیل قیلمیدر. اشتراکیلرده افتراقیلق اولماسه ایدی کوبدن غالب اولورلر ایدی.

اسلام خانلرینڭ اوغللری آراسنده افتراق واختلاف هر مملکتده مغلوبیتلرینه سبب بولا کیلمشدر. اجتماعیلرنڭ غالب بولماولری‌ده اجتماعسزلقلرندندر.

آنگلیه دولتی چیتنده‌گی کالونیه ومستملکه‌لرنده‌گی خلقلردن هر سنه سیگز یوز میلیون صوم فائده ایتمکده ایمشلر.

قرق میلیون آنگلیچاندن هر جان باشینه یکرمیشر صوم تیه‌در. ایشته متمدن دولتلر، مدنیتسز خلقنی اوشبو روشده طالامقده‌درلر. آنگلیه‌گه بوظلمینڭ جوابی نه وقت ویرله‌چگی معلوم توگلدر.

جاوه ویاپونیه.

قتای دیگزنده جاوه اسملی بر زور جزیره واردر. بو جزیره‌نڭ خلقی (۲۵) میلیوندن زیاده اولوب عموما اهل اسلامدرلر. بو صفر مبالغه دگل، (۱۸۹۱) نچی سنه‌ده اجرا قیلنغان تحریر نفوس بوینچه قطعی حسابدر. آرالرنده اون مڭ قدر عرب‌ده واردر. بو جزیره گوللاندیه تصرفنده‌در. گوللاندیه بونده اهل اسلامغه تورلیچه جبر وظلم قیلادر. بو آتاونی اوز قولنده طوتمق اوچون گوللاندیه بونده بیك کوب عسکر طوتادر. عسکری بیك آزغن وفاحشدر. اهالینی تورلیچه طالامقده وجبرلمکده‌درلر. اوشبو جای اچنده بو جزیره‌گه یاپونیه‌نڭ دیگز سفرینه چقغان صوغش کویمه‌لری طوقتاب باتاۋیه شهرینه توشوب یوردیلر. بوکویمه وعسکر سلطنت ومهابتلکلری ایله باتاۋیه خلقینی بیك متعجب ایتمشلر.

عسکرلرنده‌گی ادب وانصافقه مسلمانلر حیران قالمشلر. بو جزیره‌دن بر عرب مسلمانلرنڭ یاپون عسکرینی تحسین قیلولرینی یازوب بتره آلمیدر. یاپونیه عسکرینڭ بوکورنشی کیله‌چکده‌گی فرضلری اوچون بر مقدمه‌در.

بوسنیه

بوسنیه وگیرسوگوڤینه ولایتلری آۋستریه حمایه‌سندن چغارلوب ترکیه‌گه کیری قایتارلمیچی اوز آلدینه مستقل بر مملکت ایتو فرضی یاۋروپا سیاسیونی آراسنده سویله‌نمکده‌در. بوڭا سلطان هیچ راضی توگل ایمش.

مطلقا بوسنیه‌نی ترکیه‌گه قایتاروب آلو فرضنده ایمش.

بواش نصیب اولورمی اولمازمی؟ لکن ترکیه طرفندن سر ویرلمیدر.

امیدمی کبارلقمی بو؟

یمن فتنه‌سی.

عربستانده یمن طرفنده عربلردن شیخ یحیی اسملی بر سید خلیفه‌لك دعوا قیلوب سلطان عسکرینه ایکی یلدن بیرلی قارشو طورمقده ایدی. بونڭ عسکر باشلغی قاسم اسملی بر آتامان ایدی. سلطان عسکری باغیلرنی، نی‌قدر قرسه‌ده فتنه باصلمی ایدی.

حاضرده حضرت سلطان بو باغیلرنی طنچلاندرمق اوچون باشقه بر تدبیر طابدی: آقچه وهدیه ایله یحیی ایشاننی‌ده قاسم آتاماننی‌ده صاتوب آلو فرضینی قوردی. آقچه کورگاچ ایشان‌ده آتامان‌ده صانلمشلر. ایمدی یمنده تیز عمومی طنچلق بولسه کیره‌ك. دنیا ایشانلرینی آقچه ایله آلداو بیك سهلدر.

یحیی افندی سلطاننڭ آنگلیه‌دن آرتغراق بیره‌چگینی آڭلاغاچده باصلدی. خلیفه بولو فرضینی طاشلادی. ذاتا اوّلده‌ده بودیوانه‌نڭ خلیفه بولو فرضی یوق ایدی. آنگلیه مفتینلرینڭ «سینی خلیفه‌ایته‌مز» دیولرینه آلدانوب‌غنه بولسه‌م بولورمن دیمش ایدی.

عربستان.

عربستانده یمن ایله حجاز آراسنده قزل دیگز قرینده (عسیر) سنجاغنده ترك عسکری ایله عربلر آراسنده صوغش بولوب یوز عسکر وایکی یوز قدر باغی عربلر هلاك اولمشلر. اول سنجاقده آز اولدیغندی ترك عسکری دیگز قرینه طارتلمشلر. صوڭره‌نی تدبیر قیلندیغی حاضرگه معلوم توگلدر.

داخلی خبرلر.

•• مشهور مانیفیست چغارلغان کونده (۱۷ نچی اوکته‌برده) بویل ینه یاڭا فرمانلر چغاریلاچق ایمش. ایتولرینه قاراغانده بوفرمانلر ایله پولیڤای صودلرنی بتوریله‌چك، بیك کوب سیاست حقنده عیبلنمش کشی‌لرنی عفو ایده‌چکلر هم هر بر سیاسی پارتیه‌لرنڭ جیونلرینه رخصت بیریلوب، اوزلرینڭ پارتیه‌لرینه خلقنی دیملرگه اختیار بیریله‌چك ایمش.

•• بر نیچه وقتلر موندن مقدم ایلیکتریچستڤا قوتلرینه آکسیز صالو فکری بولغان ایدی. حاضرده ایسه، مالیه وزراتی بوفکرندن قایتمشدر.

•• بوندن بر نیچه سنه مقدم وفات بولغان وزیر پلیوه‌نڭ اوغلینی بوکونلرده داخلیه وزارتنده بیك زور بر اورنغه قویاچقلردر.

•• «حریت خلق» پارتیه‌سی کیله‌چك سنه‌ده پارتیه‌نڭ کیره‌ك یرلرینه صرف ایدر اوچون آلتمش مڭ صوم آقچه تعیین ایتمشدر.

بتکانچه بولغانده، اول سز ایتکان پتربورغ گازیته‌لرینڭ چیرگی قدر بولغانده‌ده بولمی شول وقتده بولا، اگر یل صایون اون اون بش مڭ آقچه‌گزنی یانگزدن قوشا بارسه‌گز.

— اون مڭ! بیگره‌ك کوب....

— سزنڭ اول ایتکان پتربورغ گازیته‌لرینڭ، مثلا، «ناۋی ۋریمه» نڭ یلینه اوچ میلیون بارم مصارفی ونیچه یوز مڭ آلوچیسی بار.

سزنڭ اول ایتکان بهاگز ایله بولغانده گازیته‌گزنی هفته‌ده برمرتبه چغارساگز، دورت بش مڭ آلوچیده طابولسه، شاید گازیته‌گزنی دوام ایتدره آلورسگز هم اول تقدیرده میننده سزگه باصوب بیره آلورمن.

هفته‌ده بر! بو منم اوچون هیچ یارامای ایدی چونکه مقصودم همیشه کشی یاراتورلق گازیته چغارو ایدی. اگرده هفته‌ده بر مرتبه اولوب کچکنه قولده‌ده بولسه، گازیته‌منی کشی یاراتمایاچق ایدی. هیچ بولماغانده آطنه‌لق بولغانده‌ده بر آز گازیته‌دیب اوقورلق زورراق بولسون ایدی. گازیته‌نڭ اچنده همه کشیگه‌ده یارارلق سوزلر یازارمن‌ده، خلقنڭ کیفینی طابا آلورمن ئلی دیب اویلادم. مطبعه صاحبندن هفته‌ده بر مرتبه بولسه‌ده، زورراق قولده باصوب بیروونی اوتندم. اوله‌قبول ایتدی. مطبعه‌ده‌گی اشلر کوڭلمه بیك اوخشاب بتماسه‌ده، بر آز صبر ایتونی معقول کوردم. کیله‌چك زمانلرده گازیته‌م اعتبارغه کرسه، باریده بولور ئلی دیب اوزمنی یواتدم. دردمنی سوندرماینچه ایوگه قایتوب کردم. مین قایتقانچی پوچطه کیلگان، اوستال اوستلرنده گازیتلر اویولوب یاتا ایدی. گازیته‌لرنی اوستدنگنه برقات کوزدن کیچردم، الفت گازیته‌سنده‌گی بر مقاله، گازیته‌لر حقنده یازلغانلقدن دقتمنی جلب ایتدی. اوقورغه توتوندم. اوقوغان صایون آچووم قابارغه توتوندی. نهایت چدای آلمادم قولمدن گازیته‌نی آطوب به‌ردم. رشید قاضی‌نڭ شول قارط باشی ایله بله‌توروب اویالماینچه عوام خلقینڭ کوزن بویاب محررلر ناشرلر اوستینه بهتانلر یاغارغه تله‌گانلگینی کوروبنی اشلرگه‌ده بلمدم. آچوومدن ایرنلرمنی چاینه‌رگه ایشکلی تورلی یوررگه توتوندم، فکرگه طالدم. اگرده جیله‌نمنڭ ایته‌گی اوزون بولغانلقدن، توبان قاراب بوکره‌یوب اویلاب یورگانده چابوویه‌ه باصوب سورتونمه‌گان بولسه‌م، کیچکه قدر یورویه‌چك ایدم. فقط شول سورتنوگنه فکر دریاسندن چغاردی. رشید قاضی‌نڭ اوزی محرر، اوزی ناشر، اوزی مطبعه‌چی بولا توروب، گازیته‌نی هفته‌ده برچغارو برله بش چغارو یاخود اوچ چغارو آراسنده کوب فرق یوق دیب عوام خلقنی محررلرگه دشمان ایتووینی هیچ آڭلی آلمادم. اگرده پوچطه ایرته برله‌رك مین مطبعه‌چیغه بارغانچی کیلگان بولا ایدی، هیچ شکسز منده اشانغان بولور ایدم. احتمال مطبعه‌چی ایله ایکی آرامزده زورغنه اشلر چغوب کیتار ایدی. بزنڭ قارشومزده رشید قاضی اعتبارلی بر آدم بولغانلقدن آننڭ سوزینه ایمان کیتروب، «سز بزنی طالاماقچی بولاسز می نی؟ رشید افندی الفتنده هفته‌ده بر چغارو برله بیش چغارو آراسنده آیورما یوق دیب ایتکان» دیوب احتمال غیرت برله مطبعه‌چینڭ بوغازینه‌ده یابوشقان بولور ایدم. خداغه چوق شکر، الفت گازیته‌سی ئاك کیلمه‌دی. اول کیلگانچیگه قدر بر برله بیشنڭ آیورماسی بیك زور ایکانلگنی آڭلاب یتکان ایدم. ئلله نیچه تورلی اویلاب قارادم. همیشه عقلمه صیدره آلمادم.

رشید قاضی اوزی بر برله بش برتیگزدی، اما اوزی هیچ وقتده بر اورنینه هفته‌ده بشنی بیرو توگل آیینه بشنیده اچقندرغانی یوق. صوڭ آلای بولغاچ رشید یالغانلیمی؟ بووقتقه قدر اوزینه محبت اوطورتوب کیلگانلکدن اول سوزنیده ایته‌سم کیلمادی. نهایت کوب اویلی تورغاچ شول سوزگه قرار قیلدم (رشید قاضی آلدالی) دیدم. فقطنی اوچون آلدالی، اول قدریسینڭ حقیقتینه توشونورگه وقت بولمادی. ایکنچی یاقدن آشارغه چاقردیلر.

(آخری وار)

●● موسکوانک زندانلرنده وپالیتسه یورطلرنده یابلغان سیاست جهتندن عیبلنگان کشیلر بوکونده (۹۸٤) کشی ایمش.

●● شرپی یاصی تورغان فابریك ایه‌لری اشلرینی آلغه یبارو اوچون مسکاوده اسیزد یاصاب کیکاش ایدشکانلر. همه شرپی فابریکلرینی برله‌شدروب سیندیکات (اتفاق) یاصارغه، شرپینی ممکن قدر آرزانراق نوشوروب قیمتره‌ك صاتارغه قرار بیرمشلر.

تیزکوندن شرپیلرنك بهالری کوتاریلوب، شرپی اشله‌وچی اشچیلرنك بهالری توشاچاگینی فرض ایته‌لر.

●● «ترکستان» گازیتینك یازوینه‌قاراغانده، ترکستان ولایتی، خجند اویازنده‌گی بعض بر ۋولستلرده‌غی صارتلر، ایمانا توله‌ودن باش طارتمشلر. سببی ایسه توله‌ولرنك برده اعتبارسز، تیگزلی تیگزسز صالنووی ایمش.

●● ۋارشاۋاده بوکونلرده، برقرنداشی تورمه‌گه یابولماغان هیچ براشچی جماعتی یوق‌ایمش.

●● ۋارشاۋاده تونن کونن خلقنی تنتوب تورمه‌گایابولر هیچ طوقتالغانی‌یوقدر. قایده اوچرادی شونده، ۋاگونلرده اورامده باقچه‌لرده اویلرده هریرده کشیلرنی تنتوب کنه طورالر. خاتون قزلرنی بالاچاغالرنی باریسینیده تنتیلر. بوکونلرده تنتووقتنده سکسانلب کشینی اشتیك برله‌چانچوب آغرصورتده جراحتله‌دیلر هم‌اولتردیلر. خلق‌تمام خوفده‌در آزغنه حالی بارکشیده شهرنی طاشلاب کیته‌در

«طوقتا! قوللرگنی کوتار:» دیب‌دائم قچقرالر هم‌شونك آرتندن اوق معلوم تنتو ایله کشینی تنتیلر.

«طوقتا!» دیگان سوزنی ایشوتکاچده طاشدن‌یاصاغان‌صورت‌شیکللی‌قاطوب‌تورماغان کشینك‌حالی بیك‌ناچاردر. اگرآندای‌موندای قاچاباشلادی‌ایسه، آرتندن‌زالبپ برله‌یباره‌لر.

پولشه‌ده گی گینرال گوبیرناتورلرنك امری ایله کیچ‌ساعت سکزدن هربرکیبتلر قابقالر بیکلانب‌بته، کشی کوب یوری‌تورغان نیندای زور اوراملرده طاشلاب چقغان شهر شیکللی طب طن بولاده قالافقط قازاقلرنك آطلرینك آیاق طاوشلری ایله پاتروللرنك بربرسی‌ایله خبرله‌شو طاوشلریغنه ایشتوله.

●● ۋارشاودن خاربینگه یبارلگان اوچ - لینیه‌لی برپولیمیت هربرلوازماتی ایله برگه یوغالدیغینی پتربورغدن خبرایته‌لر.

بوندا جمعیتی.

یهودی سوسیال دیموکراتلرنك (بوندا) اسملی‌جمعیتلرینك بوتون روسیه‌ده (۳۳،۸۹۰) چلینلری وار ایمش.

بیك اوڭ طرفلی پارتیه‌لر.

روسیه‌ده‌بیك‌ایسکی‌فکرلی‌اوڭ‌طرفلی‌بارتیه حاضرده (۲٦) دانه ایمشلر. بونلرنك بعضلری‌پراۋسلاۋیه حامیلر یدرلر. بعضلری روس ملتینی حفظ وحمایه قیلمق استیلر. بعضلری وطنغه محبتنی بهانه قیلمشلر، لکن هربرینك مقصودی روسیه اداره‌سینی پراۋسلاۋنی روسلر قولینه‌غنه طابشروب باشقه قوم وملتلرگه روسیه‌ده راحت کون ویرمه‌مکدر. بوپارتیه‌لردن (سارسکونارودنایا پارتیه) نك‌مرکزی قزانده‌در.

●● روس خلقی اتفاقی صایلاو وقتلرنده فائده‌لانمق‌اوچون نظامنامه‌لرینی اوزگارتوب کوب پراوالر آلمقچی بولالر. توزه‌تلگان نظامنامه‌لرینی تصدیق قیلدرو اوچون تییشلی اورنینه مراجعت قیلمشلر.

●● یاپونیه صوغشنده هلاك بولغان صالدا- تلرنك یتیم قالغان بالالری قرق‌بیش مکدن زیاده ایمش.

اطراف خبرلری

برنچی اوکته‌برده بوا شهرنده یارمارکه‌نك ایڭ قوتلی وقتنده بلاگان یاننده برروس، نادزیراتیلگه به‌یله‌نوب، نادزیراتیل روسنی اوچاستکه‌گه‌یبارتکان شونی‌ایشتوب روسنك یارمارکه‌ده‌گی آولداشلری‌جیولوشوب کیلوب ایبداشلرینی چغارغه قوشقانلر. اش برآز نزاعغه کیته باشلاغاچ استراژنیکلر خلقنی قامچلی باشلاغانلر. خلق طارالغان. برآزدن ینه خلق جیولا باشلاغاچ اوچاستکه طرفندن یارمارکه اوستینه زالپ برله‌آطا باشلاغانلر. اوچ کشی‌اولگان، برکشی‌اوله‌رلك درجه‌ده، یدی کشی ییگلچه جراحتلنگانلر. خلق بیك قورقوغه توشکان، یارمارکه‌نك تمام ترتیبی یوغالغان.

شاگردلر اویغانه‌لر.

خجند شهرنده‌گی بر گروه طلبه، فرغانه وماوراء النهر ولایتلرنده‌گی مکتب ومدرسه- لرنك حالندن شکایت ایدوب اداره‌مزگه اوزون برمکتوب کوندرمشلر. مکتوبلرینك برجزئنی بو اورنغه درج قیلدق.

شاگردلر شو سوزلرنی یازالر:

اوشبو فرغانه وماوراء النهر ولایتلرنده اولان مکتب ومدرسه‌لرنك حاللرینه الله تعالی حضرتلری اوزی رحیم قیلمسه بیوك برفناحالده‌در. زیرامعلملری وطلبه‌لری هیچ شیدن آگاه دگللردر. (۲۰) و۲۵ سنه‌دین علمی اوقوبده همیشه جهالت وغفلتده عمر کیچره‌لر. بو قدر مدت تحصیلده یوروبده نه‌آداب بیلورلر ونه ترتیب. کوننك یکرمی- دورت ساعت ظرفنده‌یارطی ساعت اولسون معارف تحصیل ایتوگه طرشمازلر.

طلبه‌لریمز اوراملرده فوج فوج گیزوب آقچه ایله امردلر طابوب بتون کیچه‌لرنی تغنی برله اوتکاره‌لر. عالمده معارف نه‌در علوم نه‌در بلمزلر.

بخاراده فلان عالم حکمت بله، خوقندده فلان داملا حکمت ومنطقغه بیك ماهر دیلر. امّا تیکشرب قاراسه، هیچ نرسه‌دن خبرلری‌یوق. اوقوغان حکمت ومنطقلرندن نه دنیاغه ونه آخرتکه فائده وار. حکمت بلگانلر، حکمتلری ایله گوکگه اوچالر وحکمت‌ایله صو آستلرنده بالق‌بولوب‌یوزه‌لر. بونلر حکمت بلوب نی اشله‌دیلر، ملتمزگه نیندای فائده کیتوردیلر. یاپونیاده دین مجلسی اوچون استامبولدن (؟!) وهندستاندن نیچه کشیلر باردی. اوشبو فرغانه وماوراءالنهر ولایتلرندن‌برکشیده‌تابولمادی. زیرا یاپونیاغه بارمق اوچون فرانسوزچه ویاآنگلیزچه‌بلمك‌لازم. امّا بزم‌بوولایتلرده فرانسوزچه‌وانگلیزچه‌بلمك آراده‌طورسون، فرانسوز وانگلیز نه ایدکینی هم بلمزلر.

حتی‌اوستمزده‌ملت‌حاکمه‌اولان روس‌لسانینی بیله بلمزلار. باشقه‌سی نره‌ده قالدی؟ فنا حالمز بیك فنا! خجند شاگردلری.

قزان خبرلری.

مدرسهٔ مرجانیه

تعیین ایدلگان مدرسلر وقتنده کروب درسلرنده دوام ایتمکده‌لردر. فقط صفی‌الله- حضرتکنه درسکه کرگانی یوق.

برکونلرده «مین محله‌خلقندن‌رضالق آلماینچه درسکه‌کره آلمایمن» دیب‌جواب‌بیرگان‌ایدی. حاضرده محله‌نك باشقه کشیلرینی کوروب بتورگان بولسه‌کیرك، صوراغان‌کشیلرگه: «ئلی موللین برهاننی کوره‌سم بار» دیب جواب بیره ایکان.

موللین برهان‌نك وقتی‌تیزرك‌توغری‌کیلسه یارار ایدی.....

مدرسهء عثمانیه

عثمانف محله‌سینك اهالیسی ٤ نچی اوکتابر اوز آرااجتماع ایتوب‌شول‌محله‌ده‌گی‌مدرسه‌نی اصلاح ایتارگه قرار بیرمشلر. وبواشلرنی وجودکه چغارور اوچون اجتهاد ایدرگه، یدی کشیدن‌مرکب‌براصلاح هیئتی یاصامشلر بوهیئتنك اوستینه التزام ایتکان اشلری شونلردر:

۱) مدرسه‌نی محله خلقی قولینه آلورغه اجتهاد ایتو، (بووقتغه قدر بومدرسه‌مینستر استۋا قولنده ایدی)

۲) اگرده بتونلای آلووی ممکن بولماسه اسلام معلملرینی تعیین، محله‌قولنده بولورغه.

۳) کرك قدری معلملر تعیین‌ایتو

٤) فنلرنی مدرسلر ومعلملر آراسنده تقسیم ایتوب، درس وقتلریٔنی تعیین.

٥) مدرسه‌نك وقفلرینی اجاره‌گه بیروب اجاره‌آقچه‌لرینی جیو.

٦) شول اجاره آقچه‌سندن مدرسه‌گه راسخود توتو.

۷) معلملرتابوهم آنلرغه‌وظیفه‌تعیین‌قیلو.

۸) مدرس ومعلملرنك درسلرنده‌مقید بولولرینی قاراو.

منظوم سوزلر

غزته‌لرگه خطاب یاکه عتاب.

محررلر بربرگزگه نیك تییه سز،
حسدطونن اوستگزگه نیك کییه‌سز
آراگزدن براگوسی آلغه بارسه
آنڭ آلغه بارغانینه‌نیك کویه سز
هرکشی‌ده فکرلر برده‌ی بولماس
برکشی‌نك مسلکیله دنیا طولماس
یورطلر نیچك قورولادر اویلاب قارا
یالغزکیرپچ‌اویمك ایله‌یورط قورلماس

ایزویست کیره‌ك کیرپچ‌لری‌به‌یله‌راوچون
تیمرهم آغاچ توزه‌ر یورطنك اچن
اشله‌مگه بواشلرنك اوستالری
صرف ایته‌رهرقایوسی‌اوزی‌کوچن.
طاش‌ایزویست، آغاچ، تیمر، ماتریال‌دن
برگه‌قوشب‌خواجه‌لری یورطنی صالغان
اول یورطنی تورلی اوستااشله‌گانگه
هربروسی اشی مقدار آقچه الغان
تورلی کشی‌لرده بولاتورلی فکر،
حالکدن کیلسه سینده آلغه سیکر
مسلك‌لر باشقه باشقه بولغان اوچون
آچولانمه قرنداشم انصاف کیتر
گازیت‌لرنی‌اولچه‌ب قاریم عیبکه المه
هربرسی کوندن‌کونگه بارسون الغه
سنك‌حالك‌ییتمس اولچه‌ب قارارغه‌دیب
غرورلانب آرتق میگا آچولانمه
اول طوغدی بزگه قزان‌نك مخبری
قزان‌شهری‌اوّل گازیت‌نك طوغان‌ییری
باشقه‌گازیت‌لردن آلده طوغان ایسه
آوشماسون‌طوغری‌فکری آری بیری
قزاندن خبربیره اول گازیته
هراطرافقه اول‌گازیته‌کوبله‌ب کیته
اچق قزان تورکیلسیله یازا یازا
کوب خلق‌نی اویغاتا - یاخشی ایته
قزانده مخبر آرتی چقدی یولدز
طوتدیغی‌مسلکی‌بیك‌طوغری‌دوبدوز
ترقیگه یولدز آی یاقویاش اولسون
تاجهالت کیچه‌لری کوندز اولسون.
اعتبارلاب یولدزنی قولوگا ال
آنڭ یازو املاسینه کوزکنی صال
کیریلکنی‌غرورلق‌نی آرتقه‌طاشلاب
طوغری املا یولدزدن اوگرانب قال.
دینی بولغان مجله‌در (دین وادب)
دینگه اخلاص آرتوغه بولسون سبب
اول مجله دین بابنده برنچی‌در
مؤمن‌مخلص آنی‌اوقورغه‌قیلسون‌طلب.
(بیان‌الحق) مسلکی‌ده طوب طوغری یول
حقنی‌باطل دیگان‌کشی‌ده اوغری‌اول
هر وقت اوز فکرنچه یازا — یازا
اوز ایشینك اعتبارون قازانا شول.
آچق تاتار ترکسیدر (طاڭ‌یولدزی)
یاقتی‌یولدزکبی‌بولسون‌طوغری‌سوزی
مسلکنده دوام ایدوب فائده بیرسون
حقیقت‌نی آچق‌کورسون‌ایکی‌کوزی.
بیك قاتی ایسکان ییل‌ده بر باصولا
یومشاق ییلده کویمه‌لرگه یول آچولا
انصاف ایله عدالت‌نی آلغه آلب
یازغان‌لارنك قلمندن نور صاچولا.
بیك فصیح یازارغه مین ادیب توگل
عرب‌فارسی‌کوب‌قوشارغه راغب‌توگل
آچق قزان شیوه‌سیله یازسام دخی
آڭلاوچی‌لرفصیح کورسه‌عجیب‌توگل.
بربرمزگه‌تیمه‌ی طوسه‌ق‌بزگه‌اوڭغای
شونك‌اوچون‌انصاف‌بیرسون‌بزگه‌خدای
بز نادانغه غزته‌لر بارده یاخشی
نتاك: (صوقر طاوقغه بارده بغدای).
(کلیم‌الله سعدی).

موزیکالنی ماستیر علاج‌الدین عین‌الدین اوغلی سیف‌اللین

قزانده ایۋانگیلیچسکی‌اورامده اسحاق مولیکییف یورطنده

توزاته‌در هرتورلی اوین ماشینالری، یاصیدر هر تورلی مسلمان کویلری‌اوچون نوط وپلاستینکه‌لر.

چیت شهرلردن کیلگان زاکازلرنی پوچطه ایله بیك تیز کوندریلور. چیتدن کویلر یاصارغه قوشوب زاداتکه یبارگان افندیلردن، اوزلرنده بولغان اوین ماشیناسینك اسمن یازوب، اگرده اسمی معلوم‌بولماسه ماشیناسینه یاری‌تورغان کوینك اولچاون کاغزگه صزوب یبارولرن اوتنه‌در. کویلرنك اسملرن یازغان پریس-کورانت، سوراغان کشیلرگه‌بوش یباریلور.

آدرس:
КАЗАНЬ, Эвангил. ул. домъ Исхака Мавликеева. Г. Г. Сайфуллину.

Лито-Типографія И. Н. Харитонова. Казань.

Редакторъ-издатель Ахмедъ Низамовичъ Максудовъ.